



Rammer og retningslinjer for dagtilbud

# Børn og Unge

Aarhus Kommune

## Rammer og retningslinjer for dagtilbud i Aarhus Kommune

Fælles rammer for dagtilbud og retningslinjer for samarbejdet er afgørende for at sikre sammenhæng og gode overgange i de 0-6-åriges liv.

Dagtilbudsloven beskriver, hvordan der fra politisk side skal fastsættes retningslinjer, så de fagprofessionelle ved hvilke krav og forventninger, der er til samarbejdet. Målet er at det konkrete, lokale samarbejde alle steder i kommunen foregår med afsæt i de fælles retningslinjer.

Nedenfor kan du læse kommunens rammer for dagtilbud og vores retningslinjer for samarbejdet mellem nogle af de aktører, der spiller en stor rolle i børnenes liv, særligt i forbindelse med overgange.

## Rammer for dagtilbud

I Aarhus Kommune er vores børne- og ungepolitik, de fire faglige strategier og strategien for attraktive og bæredygtige arbejdspladser den overordnede ramme for arbejdet i et 0-18-års perspektiv.

Vores prioriterede faglige fokusområder er gennemgående i både børne- og ungepolitikken og strategierne, og de er:

- Vi tænker i tidlig, rettidig indsats og forebyggelse
- Vi har et helhedssyn på børnene og de unge
- Vi samskaber med og for børnene og de unge
- Vi arbejder vidensbaseret med børnene og de unge

For byens dagtilbud er "Fælles pædagogisk grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune" fra august 2018 et stærkt fælles afsæt for dagtilbuddenes arbejde. Grundlaget kobler vores tænkning og perspektiver med det nationale pædagogiske grundlag, der blev præsenteret med dagtilbudsloven.

"I Aarhus Kommune lægger vi vægt på trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn og unge og på at have høje ambitioner på alle børns vegne. Barndommen har en værdi i sig selv, og vi arbejder ud fra et helhedssyn på barnet og vægter samarbejde med forældrene højt. Samtidig har vi fokus på en tidlig, rettidig indsats og på at skabe gode børnefællesskaber for alle børn med et særligt øje for børn i udsatte positioner.

Vi udvikler stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter, at børneperspektivet, legen og en legende tilgang til læring er grundlæggende for arbejdet på dagtilbudsområdet. Vi lægger vægt på kritisk refleksion over egen og fælles pædagogisk praksis og på at arbejde vidensbaseret med at udvikle praksis til gavn for børnene og de unge."

*Fra Fælles pædagogisk grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune, august 2018*

Stærkere Læringsfællesskaber er vores fælles tilgang til at omsætte visioner og strategier til handling. Målet er at løfte børn og unges trivsel, læring og udvikling og skabe en samarbejdskultur, der styrker den professionelle dømmekraft.

På Aarhus Kommunes hjemmeside er der en samlet indgang til de dokumenter, der udgør rammen for dagtilbud: [www.aarhus.dk/pasning](http://www.aarhus.dk/pasning)

## Retningslinjer

Børne- og ungepolitikken og strategierne sætter en tydelig ramme for det generelle samarbejde mellem fagprofessionelle, både internt i Børn og Unge og med andre aktører. Børnenes og de unges behov skal være afsættet, og det stiller krav til et gensidigt forpligtende samarbejde på tværs af faggrænser og afdelinger med arbejdet for at skabe stærkere læringsfællesskaber som vores tilgang til samarbejde og praksis.

Nedenfor præsenteres Børn og Unges retningslinjer for:

- Videregivelse af oplysninger
- Samarbejde mellem dagtilbud, fritidstilbud og skole
- Samarbejde mellem dagtilbud og PPR
- Samarbejde mellem dagtilbud og sundhedsplejen

### Retningslinjer for videregivelse af oplysninger ved børns overgange

Fra forskning ved vi, at overgange er perioder i børns liv, der kræver særlig opmærksomhed fra forældre og fagprofessionelle omkring barnet. Derfor skal vi tilstræbe at den relevante viden videregives, så de fagprofessionelle får det bedste afsæt for at understøtte overgangen og den bedst mulige start for barnet.

Vi udveksler som led i vores myndighedsudøvelse relevante og nødvendige oplysninger mellem vores enheder, hvilket forældre bliver oplyst om gennem en oplysningstekst. Oplysningsteksten bliver givet til forældrene via indskrivningsportaler, fremsendt i e-Boks eller i enkelte tilfælde i fysisk form (eksempelvis af sundhedsplejen), ved opstart i et af Aarhus Kommunes tilbud.

Hvis vi ikke kan udveksle oplysninger med hjemmel i vores myndighedsudøvelse, indhenter vi samtykke. Oplysninger fra sundhedsjournaler kan kun videregives med samtykke.

Udveksling af oplysninger skal foregå inden for gældende love og regler på området, og med det afsæt har vi følgende retningslinje:

- ❖ Med henblik på at sikre en god overgang for det enkelte barn udveksles alle de oplysninger, som de fagprofessionelle vurderer, er relevante for barnets videre trivsel, læring og udvikling. Udveksling af oplysninger skal altid kunne begrundes konkret overfor forældrene.

Ved behov for vejledning ift. udveksling af oplysninger kan man kontakte [jura@mbu.aarhus.dk](mailto:jura@mbu.aarhus.dk)

## Retningslinjer for samarbejde mellem dagtilbud, fritidstilbud og skole

I Aarhus Kommune skal vi sikre gode overgange for alle børn. Vores tilgang med stærkere læringsfællesskaber understøtter det professionelle og systematiske samarbejde mellem dagtilbud og skoler båret af gensidighed. Det skaber fælles forståelse af opgaven og tydelige forventninger både til os selv, til det lokale samarbejde og på tværs af organisationen.

Retningslinjerne for samarbejde mellem dagtilbud og skoler skal understøtte, at hvert enkelt barn får den bedst mulige overgang. Mange børns overgang fra dagtilbud til skole går på tværs af byen, og en god overgang for alle børn kræver derfor både et tæt samarbejde med den nærmeste skole og dagtilbud og et systematisk samarbejde med skoler og dagtilbud, der ligger længere væk.

### Fælles sprog og fælles forståelse

- ❖ Alle dagtilbud og skoler er gensidigt forpligtede til at styrke de professionelle relationer mellem pædagogisk personale i dagtilbud og skole, herunder at understøtte udviklingen af et fælles fagligt sprog. Dette gøres med de primære samarbejdspartnere i lokaldistrikterne, fx med gensidige praksisbesøg, fælles faglige fokusområder og systematisk samarbejde.

### Systematisk samarbejde om overgange

- ❖ Alle dagtilbud og skoler er forpligtede til et systematisk, kvalificeret samarbejde om overgange, der skaber helhed og sammenhænge for barnet i forbindelse med at barnet afslutter sin tid i børnehaven og starter i skolen. Samarbejdet foregår med afsæt i kommunalt fastsatte minimumskrav.

### Overleveringsmaterialer

- ❖ Alle dagtilbud og skoler er forpligtet til at samarbejde systematisk om hvert enkelt barns overgang med udgangspunkt i et kommunalt fastsat overleveringsmateriale, der videregiver relevante oplysninger om barnets trivsel, læring og udvikling.

### Viden og data

- ❖ Alle dagtilbud og skoler er forpligtede til at samarbejde om, at den relevante viden og data om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse bliver videregivet til de relevante personer i forbindelse med barnets overgange.
- ❖ Videregivelsen af viden og data er dobbeltrettet, så skolerne sikres det bedste udgangspunkt for skolestart for det enkelte barn, og dagtilbuddene sikres den nødvendige feedback til fortsat kvalificering af praksis.

### Systematisk samarbejde om børn i udsatte positioner

- ❖ Alle dagtilbud og skoler er særligt forpligtede til systematisk samarbejde om børn i sårbare og udsatte positioner, herunder at afholde overleveringssamtaler, hvor børneperspektivet tydeligt indgår.
- ❖ Dagtilbuddet er forpligtet til at tage initiativ til et særligt tidligt samarbejde med den forventede skole og forældrene ift. overgangen.

## Forældre

- ❖ Alle dagtilbud og skoler er forpligtede til at samarbejde med forældre om at sikre en god og sammenhængende overgang for det enkelte barn med en opmærksomhed på barnets deltagelsesmuligheder i og bidrag til børnefællesskaber. Fokus skal være på at skabe helhed og sammenhæng, og der skal være en opmærksomhed på de forventninger, der stilles fra dagtilbud og skole og de forventninger og eventuelle bekymringer, som børn og forældre kan have ved overgange.

## Retningslinjer for samarbejde mellem dagtilbud og sundhedsplejen

Forskningen viser, at børns forudsætninger for at trives og fastholde en alderssvarende udvikling hele vejen gennem barndommen og ungdomslivet grundlægges i 0-6-årsalderen. Sundhedsplejen og dagtilbud samarbejder om at give 0-6-årige de bedste udviklingsmuligheder.

- ❖ Forældrene er primære aktører i barnets liv. Sundhedsplejen og dagtilbud kan efter samtykke fra forældrene (sundhedsloven § 43) dele relevant viden i relation til barnet.
- ❖ Gennem sundhedsplejens tidlige samarbejde med familierne fra 0-1 år har sundhedsplejen mulighed for at opspore børn og forældres udfordringer, som skal deles med barnets kommende dagtilbud af hensyn til at styrke barnets trivsel, læring og udvikling i overgangen fra hjem til dagtilbud. Overdragelse af viden sker som udgangspunkt via *overgangsmøder* med deltagelse af forældre, sundhedsplejersken, den pædagogiske leder og barnets kontaktpædagog/dagplejer. Overgangsmøder etableres på baggrund af samtykke fra forældre (jf. sundhedslovens § 43). Forældre som *ikke* ønsker afholdelse af et overgangsmøde, motiveres til at give samtykke til, at sundhedsplejersken må overdrage relevant viden direkte til det kommende dagtilbud.
- ❖ Ved alvorlig bekymring for barnets trivsel ud fra en sundhedsfaglig vurdering sker samarbejdet via underretning til socialforvaltningen – jf. sundhedsplejens skærpede underretningspligt (Serviceloven § 153).
- ❖ Dagtilbud skal ved bekymring for barnets trivsel og sundhed efter opstart i dagtilbud/dagpleje opsøge relevant viden om barnet og familien hos sundhedsplejen. Dette kræver som udgangspunkt samtykke fra forældrene. Der kan etableres et *overgangsmøde* med deltagelse af sundhedsplejen, dagtilbud (dvs. pædagogisk leder og kontaktpædagog/dagplejer) og forældre eller et *tværfagligt trivselsmøde* i regi af PPR med deltagelse af forældre, pædagogisk personale, dagtilbudsledelse, PPR samt andre relevante fagpersoner (fx sundhedsplejen).
- ❖ Sundhedsplejen og dagtilbud samarbejder om overgange gennem en formaliseret tilstedeværelse fx gennem sundhedsplejens deltagelse på personalemøder og/eller gennem sundhedspædagogiske oplæg på afdelings-, dagtilbuds- og/eller lokaldistriktsniveau. I forbindelse med sundhedsplejens tilstedeværelse drøftes aldrig konkrete børn, og derfor er samtykke ikke en forudsætning.
- ❖ Sundhedsplejen og dagtilbud afholder årlige samarbejds møder med udgangspunkt i en fast defineret samarbejdsaftale, hvor det nuværende samarbejde kvalificeres, og kommende udviklingsindsatser aftales med afsæt i sundhedsplejens tilbud og fælles vurdering af dagtilbuddets behov.
- ❖ Sundhedsplejen opsamler fælles temaer fra samarbejdsaftalemøderne, som efterfølgende drøftes med dagtilbudsledernetværket og Børn og Unge cheferne.

## Retningslinjer for samarbejde mellem dagtilbud og PPR

PPR og dagtilbud samarbejder om at give 0-6-årige med særlige specialpædagogiske behov, de bedste udviklingsmuligheder.

- ❖ Dagtilbud og PPR skal i samarbejdet have øje for både de enkelte børn med specialpædagogiske behov, og for udvikling af inkluderende børnemiljøer og børnefællesskaber, herunder behov for specialpædagogisk kompetenceudvikling af fagligt personale i dagtilbud.
- ❖ Samarbejdet er organiseret omkring tværfaglige trivselsmøder. Her er forældre, pædagogisk personale og dagtilbudsledelse, PPR samt andre relevante fagpersoner (fysioterapeut, socialrådgiver, Børn og Unge-læge, sundhedsplejerske) forpligtiget til i fællesskab at drøfte og iværksætte passende, sammenhængende indsatser i forhold til barnet og det pædagogiske miljø.
- ❖ PPR's ledere og medarbejdere og dagtilbuddets ledelse forpligtiger sig til årligt at afholde samarbejdsaftale, hvor der aftales specifikke udviklingsindsatser i dagtilbuddet med afsæt i dagtilbuddets behov, Børn og Unges strategier og Principper for Praksisnært PPR med fokus på samskabelse, rolleklarhed og tilgængelighed.
- ❖ PPR opsamler fælles temaer og erfaringer fra samarbejdsaftalemøderne, som efterfølgende drøftes med dagtilbudsledernetværket og Børn og Unge cheferne.

Link til Bekendtgørelse om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=164616>

## Lovgivningsmæssig baggrund

Rammer for dagtilbud i Aarhus Kommune og retningslinjer for dagtilbuddenes samarbejde med skoler, PPR og sundhedsplejen er udarbejdet med afsæt i dagtilbudslovens § 3 a.

Formålet med retningslinjerne er at skabe en større sammenhæng i de 0-6-årige børns liv.

»§ 3 a. Kommunalbestyrelsen har ansvar for dagtilbuddene.

*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens rammer for dagtilbud, herunder eventuelle prioriterede indsatser på området. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at de fastsatte rammer og eventuelle prioriterede indsatser medvirker til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af afsnit II, og til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service.

*Stk. 3.* Kommunalbestyrelsen skal som led i fastsættelsen af rammer efter stk. 2 og med henblik på at skabe sammenhæng i børns liv og kontinuitet i overgangen mellem tilbud fastsætte retningslinjer om

- 1) samarbejdet mellem dagtilbud, fritidstilbud og skolen,
- 2) samarbejdet mellem dagtilbud og andre relevante aktører, herunder sundhedsplejen og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), og
- 3) videregivelse af relevante oplysninger ved børns overgange fra sundhedsplejen til dagtilbud og fra dagtilbud til skolefritidsordning eller fritidshjem og skole.